

Vastaus kirjalliseen kysymykseen EU-oikeuden etusijaperiaatteen ja vilpittömän yhteistyön periaatteen noudattamisesta sekä oikeuskäytännön soveltamisesta alkoholin etämyyntiä koskevassa asiassa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sinuhe Wallinheimo /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 537/2018 vp:

Ollaanko sosiaali- ja terveysministeriössä tietoisia EU-oikeuden etusijaperiaatteesta ja vilpittömän yhteistyön periaatteesta, miten nämä periaatteet toteutuvat sosiaali- ja terveysministeriön toiminnassa ja viestinnässä alkoholin etämyyntiä koskevissa yhteyksissä syksyn 2018 aikana, onko sosiaali- ja terveysministeriön tarkoituksena ollut virkamiehen esittämien julkisten kommenttien mukaisesti saada etämyyjät lopettamaan toimitukset Suomeen sekä mihin toimenpiteisiin sosiaali- ja terveysministeriö aikoo ryhtyä, jotta sanotuilla julkisilla kommentteilla aikaansaatu tosiasiallinen tuonnin määrällinen rajoitus poistuu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kysymyksessä viitataan aivan oikein siihen, että alkoholijuomien etämyyntiä koskevia kannanottoja ja tuomioita ovat esittäneet muun muassa Euroopan komissio ja Euroopan unionin tuomioistuim. Sen sijaan kysymyksessä ei ole todettu, että korkein oikeus on kesäkuussa 2018 antanut alkoholijuomien etämyyntiä koskevan ratkaisevan ennakkopäätöksen, joka liittyy sekä alkoholilain kansalliseen tulkintaan että unionin oikeuden etusijaperiaatteeseen.

Alkoholilain (1152/2017) 5 ja 6 §:n mukaan alkoholijuomia ei saa myydä ilman lupaa ja lisäksi alkoholiyhtiöllä on laissa säädetyin tavoin yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin. Alkoholilain vastaisesta alkoholijuomien myymisestä on säädetty rangaistus rikoslain 50 a luvun 1 §:ssä.

Korkein oikeus on tuomiossaan KKO:2018:49 katsonut, että kun kysymys on ulkomailta Suomeen tapahtuvasta alkoholijuomien myymisestä, alkoholilain vähittäismyyntiä koskevien säännösten soveltamisen kannalta ratkaisevaa on, katsotaanko alkoholijuomien myynnin tai muun luovuttamisen silti tapahtuvan Suomessa. Korkeimman oikeuden mukaan Suomen alkoholilain soveltamiseen ei ole estettä ainakaan sillä perusteella, että myyjän kotipaikka tai olinpaikka myynnin tapahtuessa on ulkomailla tai että myyjien alkoholijuomien omistusoikeuden siirtyminen tapahtuu ulkomailla (tuomion kohta 11).

Viittaaminen mainittuun tuomioon on asiassa ratkaisevan tärkeää myös siksi, että korkein oikeus on ennakkopäätöksessään soveltanut Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua C-198/14 Visnapuu ja arvioinut EU-oikeuden etusijaperiaatteen valossa, etteivät Suomen alko-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 537/2018 vp

holilain kiellot ja rajoitukset tässä asiassa ole ristiriidassa unionin oikeudesta johtuvien vaatimusten kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tämän jälkeen eduskunnan hyväksymän lausuman (EV 186/2017) perusteella selvittänyt etämyyntiä koskevien säännösten oikeustilaa ja unionin oikeuden etusijaperiaatteen soveltamista asiassa.

Koska kyseisen säännösten tulkinta on ollut poikkeuksellisen haasteellista ja kiistanalaista, sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt oikeuskanslerin arvioitavaksi seuraavan toimenpideehdotuksen:

”Tilanteessa, jossa alkoholilain ja rikoslain säännösten lopullinen tulkinta kuuluu joka tapauksessa yleisille tuomioistuimille, yhteenvetona voidaan sanoa, että alkoholilain perustavien säännösten ja niiden noudattamista tehostavan rikoslain rangaistussäännöksen tavoitteen kannalta valvontaviranomaisten tulisi ensisijaisesti saattaa esitutkinnan kohteeksi tahallista toimintaa, jossa on kysymys

1) alkoholiyhtiön vähittäismyyntimonopolin piiriin kuuluvien alkoholijuomien eli esimerkiksi viinien ja väkevien alkoholijuomien kulutuskäyttöön tapahtuvasta markkinoinnista ja myynnistä,

2) jossa ostaja on kaupantekohetkellä Suomessa ja myyjä Suomen ulkopuolella ja

3) jossa ilman alkoholilaissa tarkoitettua lupaa toimivan myyjän tarkoitus on myydä alkoholijuomia Suomeen ja jossa hän täyttää oman osansa kauppasopimuksesta järjestämällä ostajalle alkoholijuomien kuljetusmahdollisuuden ostajan osoittamaan paikkaan Suomessa.”

Oikeuskansleri on 30.11.2018 todennut, että STM:n muistion sisältämän toimenpide-esityksen noudattaminen mahdollistaisi oikeustilan täsmentymisen edelleen.

Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön edustaja on lisäksi esitellyt 6.12.2018 komissiolle mainitun toimenpide-esityksen.

Helsingissä 8.1.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko